

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Castitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

Verba hæc sunt, ad Leni quoq; : Hæc est tua lex, quæ data est vico sancto tuo, quem probasti in Massa. Hæc prima pars est, in qua Levitica familia certum genus doctrinæ commendat, & veter aliud superpositum docere. Habes, inquit, legem traditam Moyfi, hæc præcepta doceas, nec affingas novas opiniones & novos cultus. Deinde addit præceptum de constantia in periculis : Qui dicit patri suo in terra sua, Nescio vos, & fratribus suis, Ignoro illos, & nesciunt filios suos : hi custodiunt eloquium tuum, & pactum tuum servant, & iudicium tuum. O Jacob, & legem tuam O Israël. Ponent thymiam in furore tuo, & holocaustum super altare tuum. Hæc est secunda pars, quæ monitionibus ingentia certamina, pericula, odia, & supplicia iustitiam esse in propugnatione piæ doctrinæ. Dura sunt hæc profecto dicenda parentibus, patriæ, liberis, Nescio vos, videri hostem patriæ, summi disfidiorum, &c. Sed Prophetas & Apostolos videmus ipsidem ceteris oneratos esse. Ideoq; ne frangamur animis, additur promissio. Benedic Domine fortitudini eius, & opera manuum eius suscipe, precute dorsa inimicorum eius, & qui oderunt eum, non confundantur. Est, adiuvans Deus recte docentes, sit ministerium efficax & salutare. Reprime impios doctores & tyrannos. Ex hoc dicto Moyfi recte Christi sumta sunt. Et utiq; de maximis rebus concionatur, ne prædens lector facile iudicare possit. Quare hæc gravissima sententia non sunt ad vanissimas monachorum superstitiones detorqueant. Et recitavi hæc dicta, ut pijs scholasticis sint in conspectu, quoniam multi conflantur varijs ærumnis propter studium veræ doctrinæ. Hi talibus se dictis confirmant, ne deserant recta studia, sciunt Deum opitulaturum esse, ut Christus inquit : Primum quaerite regnum Dei, & cætera adjicientur vobis. Et Psalm. 83. Elegi abiectus est in domo Dei mei. Iesa. 30. Dabit vobis Dominus in tribulatione nemem, & in angustijs aquam, & non sinet avolare doctorem tuum. Hæc est via, ambulate in ea, nec declinetis, &c. Talibus nos sententia confirmemus, & Deo serviamus in propagatione veræ doctrinæ, & caueamus, ne eam nostris scandalis deformemus.

ALTERA est desertio facultatum sine vocatione, & quibus superstitionosa, cum fingunt, votum & mendicitatem esse cultum Dei. Talis desertio nequaquam laudatur, imo propter superstitionosam opinionem est Ethnica impietas, iuxta illud : Frustra colunt me qui datis hominum, &c.

DE CASTITATE.

MIRABILI consilio Deus instituit generationem in matrona, & certa lege coniugium sanxit, Genes. 2. Ac matrona

Adz vult homines coniugio vti, propter duas causas, propter
 rationem, & ad vitandas vagas libidines. Sicut Paulus inquit:
 solæ fornicationis causa vnusquisq; habeat vxorem suam. Hanc
 fornicationem Deus tanti facit, vt seuerissime prohibuerit ex-
 coniugium omnes ardores & commiffiones, easq; grauissime pu-
 nit, vt multa dicta & exempla testantur. Ad Hebre. ultimo: Fornica-
 tores & adulteros iudicabit Deus. 1. Corinth. 6. Ne errate, Fornica-
 tores, idololatraz, adulteri, non possidebunt regnum Dei. Fugite
 fornicationem: Ephes. 5. Nemo vos decipiat vanis sermonibus, pro-
 pter hæc enim venit ira Dei super contumaces. 1. Theffal. 4. Hæc est
 voluntas Dei, sanctificatio vestra, vt abstineatis à fornicatione, & sciat
 vnusquisq; vestrum possidere vas suum in sanctificatione & honore,
 non in infecta libidinis, sicut gentes. Hebre. 12. Sectamini sanctifi-
 cationem, sine qua nemo Deum videbit.

EXEMPLA vero
 peccatorum in scripturis hæc sunt. Genes. 5. inter causas diluuij re-
 citantur vagæ libidines. Genes. 19. desentur quinq; vrbes propter
 seuerissimum genus libidinum. Ac profecto mirum est, tantum
 fuisse earum vrbium furorem, cum haberent vicinum Sem, qui vide-
 rat diluuium: Et haud dubie assiduus castigator & concionator il-
 lis fuerat. Audierant & alios summos viros Abraham & Loth. Fuit
 & indigni ingratitude erga Deum, quia non multo ante euersionem
 cum ciuitas à Chaldæis capta est, & ciues abducti, Abraham eos li-
 berauerat, postea securi laxarunt frænum omnibus cupiditatibus.

NUMERI 25. propter stupra xii. principes suspensi sunt, &
 mortificati 24000. hominum. Leuit. 18. scriptum est, deleri Cananzos
 propter incestas libidines. Iudic. 20. pene tota tribus Benjamin de-
 leta est propter stupratam Leuitæ vxorem. 2. Reg. 12. Dauidi grauif-
 sima pena propter adulterium denuntiantur: Salomon admittit ex-
 empla idololatraz propter libidines. Et Ieremias sæpe inter causas
 vrbis Hierosolymæ recenset adulteria. In his exemplis ideo scripta
 est causa, vt extarent testimonia expressa de iudicio Dei, & sciremus
 vitari libidines, nec temere accidere calamitates pollutis, sed
 penam esse, quibus Deus iram suam aduersus hoc peccatum declarat.
 Ideo dicitur secuta terra libidines apud Ethnicos, referendæ sunt ad
 vrbium causam & ad hanc regulam, quæ extat in Epistola ad He-
 bras: Fornicatores & adulteros puniet Deus.

PORRO
 ad hæc exempla sunt Ethnica, vt neq; cogitari, neq; recitari pos-
 sint sine magno dolore, quasdam tantum insignes mutationes re-
 giorum annotabimus, quibus occasionem præbuerunt libidines.
 Thebæ propter raptum Helenam deleta est. Thebæ propter raptum
 Chryppi, & incestum Oedipi punitæ sunt. Romæ reges eieci sunt
 propter stupratam Lucretiam, Mutata iterum Resp. propter Appij
 decemuirij

deceamur scelus. Longus est catalogus talis apud Aristotelem Politic. 5. ubi causas recenset, quæ mutationes regnis afferunt: In his libidine numerat, & multa narrat exempla. Athenis filij Pistrati iudicij sunt propter contumeliam factam puellæ. Dux Laconicus Prætoribus Byzantij raptam vî puellam stuprauit, & postea interfecit, cuius prodigio vox statutz pœnam ei minitata est, hoc versu:

Pœna luenda tibi est, affert iniuria clades.

Ac postea Byzantium reiecto Pausania recepit Athenas. Ipse vero quanquam res maximas gesserat, & Persicum exercitum leuerat, tamen postea ab Ephoris coactus est fame mori. Demetrius sunt historiz exemplorum, quæ ostendunt iram Dei aduersus libidines: Discamus igitur seuerè præcipi de castitate.

CASTITAS autem est, aut consuetudo coniugalis, aut potas vitæ cœlibis, in his qui sunt idonei ad cœlibatum, vt in ætate immatura, aut in ijs qui singulari dono præditi sunt. Ac dixi nonnim de ætate immatura. Non enim temere hic ordo institutus est: ea ætas pure viuat, & quidem facile possit mediocri diligentia tenere puritatem eo spacio, quo corpora adhuc crescunt. Sed multi Diaboli insidijs, multi prauis sodalicijs, multi propter otium voluptates citius implicantur vitijs. Bonæ mentes autem eruditiores sunt, quod ætas nondum matura coniugio, mediocri diligentia possit pure viuere, & quod Deus seuerè requirat hoc officium, quod non leues pœnz contaminatos sequatur. Si Ioseph pollutisset se multerio, amisisset ea dona, quibus ornatus erat, & desertus à Deo discederet in plura peccata. Sicut & Dauid addidit adulterio optimam eadem, & multiplicia scandala, quare & multiplices pœnz decessunt. Et Paulus nominatim inquit Ephes. 4. Libidinum pœnz cœcitatatem, deserti à Deo, sunt amentes, nec vident, nec audiunt reuerentia, accersunt sibi pœnas & exitia. Sed ij quorum ætas est imatura, & qui agnoscunt se non esse idoneos ad cœlibem vitam, ij se cogi mandato Dei, vt coniugio vtantur, vt Paulus clare dicit. Mandatum scortationis causa vnusquisq; habeat vxorem suam. Hoc mandatum omnibus, qui sentiunt se non esse idoneos ad cœlibem vitam præcipit coniugium, laicis & sacerdotibus.

Nac legem mandata aut promissiones monasticæ possunt abolere ordinatio mandatum Dei. Odit Deus vagas libidines, & corporum contumelias: Ideo vult marem & fœminam certa coniugij lege copari, quæ instituta est initio Genes. 2. & repetita Matth. 19. & 22. Hæc societas vere est castitas & mundities, id est, ordinata Deo, & placens Deo, & continet exercitia fidei, dilectionis, puritatis innumera. Et non solum est fons generis humani, sed etiam cœcipuum vinculum societatis communis, Vult autem Deus continere

ordinationem humanam, donec compleatur Ecclesia, & ciuilem societatem existeret, vt alij alios docere possint. Certissimum est igitur Deo placere legitimum coniugium, sed Diabolus impios facile in libidines opinione impunitatis. Ita in Ecclesia singulari modo, scilicet, prætenu castitatis, auxit libidines, impulit fanaticos ritus, vt prohiberent coniugium seu omnibus seu sacerdotibus. hoc consilium non alio spectauit, nisi vt eo plures contaminarentur, & confirmaretur licentia multorum scelerum. Cogitent enim pij quanta agmina animarum præcipue lex de cœlibatu traxerit in deperationem, in æternam iram Dei, & in æternas blasphemias. Ideo nulla esse debet autoritas legis de cœlibatu, & opiniones Monachorum acriter refutandæ & taxandæ sunt, qui finxerunt cœlibatum esse proximam cultum Dei, mereri remissionem peccatorum & vitam æternam. Deniq; magnam caliginem Euangelio inuexerunt, & dum illaqueant imperitos vincula votorum, multi horribiliter contaminati sunt. Ita simul Diabolus & Euangelium obscurauit & auxit libidines. Hæc diligenter consideranda sunt, & comminationes diuinæ animis inieciendæ, & intuenda horribilia exempla penarum, vt vere caueamus, ne contra Dei ordinationem polluamur. Sed statuamus omnem commisionem extra legitimum coniugium peccatum mortale esse, vt aliquoties dicitur: Fornicatores, adulteri, non possidebunt regnum Dei. **RETINEAMVS** igitur bonam conscientiam, tenera esse vitæ lapsus, deinde matura, si opus est coniugio, obtemperet mandato Dei. Hæc qui contemnunt, sciant se pœnas sibi, & totis gentibus accersere. Cogitemus & hoc, mala conscientia non posse inuocari Deum, vt i. Iohan. 3. dicitur: Si cor nostrum non reprehendit nos, fiduciam habemus, &c. Quare vt possis inuocare Deum, retinenda est bona conscientia. Quid autem tristius dici potest, quam vitæ hominem sine inuocatione Dei, sine Deo, sine gubernatione & iustificatione diuina, sic viuentes Diabolus magis magisque excæcat, & iniquis iniquis implicat, vt quotidiana experientia ostendit.

Quo d vero monachi clamitant Paulum antefere virginitatem, quia dicit, Melius facit non elocans, &c. Sciat pius lector, quæ illam concionem legendam esse, ac obseruandum, quæ diligenter præmoneat in vtranq; partem lectorem. Initio tradit præceptum Dei, vt vitandæ seortationis causa suam quisq; vxorem habeat, deinde prædicans virginitatem, mox addit, Sed suum quisq; dominum habeat. Quare cum antefere virginitatem, de personis idoneis loquitur. Deinde illud etiam necesse est considerare: Hac collatione bona opera inter sese conferuntur, & conferuntur iuxta fines vtilis, non queritur opus, quod mereatur remissionem peccatorum aut reconciliationem, nec fit collatio, vt humano arbitrio cultus instituantur.

antur. Error est fingere, quod cœlibatus mereatur remissionem peccatorum, seu quod ideo sit tuendus, quia per sese sit singularis & estimus cultus Dei, seu quod coniugium sit vitæ genus immundum, propter quod homo aut non placeat, aut minus placeat Deo. Hi errores sunt doctrinæ dæmoniorum, & necessario taxandi sunt. Ceterum laudat Paulus virginitatem in personis idoneis, & laudat propter finem vitalem, non quod magis sit cultus Dei, quam coniugium, quia quia genus vitæ cœlibis expeditius est ad pleraq; ministeria, quæ familia, miseræ domesticæ multiplices, sæpe sunt impedimenta infertim pusillanimis. Hæc vera sunt, sed aliud aliud donum hæc. Hæc admonitio semper in conspectu habenda est, & multi cœlibes, etiamsi non sunt contaminata corpora, tamen habent animos vitæ paratos illicitis flammis: Multi item magis excruciantur sordidissimis quærendorum præsidiorum, honorum, splendoris, quam pleuribus mediocres mariti.

DE EVANGELIO.

NON dubium est Apostolos singulari consilio, appellationem tam dulcem & blandam suæ doctrinæ tribuisse, ut insignis esset discrimen legis & promissionis de reconciliatione. Sicut & Prophetæ sæpe in hoc argumento vsi sunt peculiari verbo Basar, quod significat res novas & bonas nuntiare. Est autem εὐαγγέλιον vetus vocabulum, quod etsi apud Homërum significat munus dandum lætæ nuntianti, tamen alioqui in lingua Græca significat sermonem, res bonas lætæ nuntiantem, sicut ea voce Apostoli vsi sunt, ut manifestæ testimonia multa sunt, ut Plutarchus in vita Artaxerxis clare dicit εὐαγγέλιον μισθόν, vbi Evangelium intelligi sermonem lætæ nuntiantem necesse est, & sunt in eodem loco plura testimonia, Estat testimonium in vita Pompeij, γράμμα ἰσοφύου προσηλασίου ἐπὶ τῶν τῶν κομίζοντες εὐαγγέλιον. Et prorsus sic locutus est Cicero ad Atticum. Admoneat igitur pios appellationis suavitas de noua doctrinæ genere, & de legis & promissionis discrimine. Nec vero exigimus novas distinctiones magis argutas, quam necessarias, ut hypercritæ multi cauillantur. Iohannes Apostolos initio Evangelij saluberrimum discrimen proponit: Lex per Moysen data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est, &c. Necesse est enim discerni præcepta, & remissionem peccatorum, discerni præcepta & promissiones. Item promissionem gratuitam, à promissionibus quæ non sunt gratuita. Est autem Lex, ut supra dictum est, doctrina requiritur perfectam obedientiam erga Deum, non remittit gratis peccata, pronuntiat iustos, id est, acceptos Deo; nisi legi satisfactum sit, qui